

This project is funded
by the European Union

Успешни приказни за невработените жени од Кавадарци

*Проект: Зголемување на вработливоста
и подобрување на економската состојба
на жените во општеството*

*Организација на жени ВИЗИЈА Кавадарци
Центар за економски анализи Скопје - ЦЕА*

**Успешни приказни
на невработени жените од Кавадарци**

Проект: Зголемување на вработливоста и подобрување на економската состојба на жените во општеството.

Организација на жени “ВИЗИЈА” Кавадарци

Центар за економски анализи Скопје – ЦЕА

Организацијата на жени Визија од Кавадарци во партнерство со Центарот за економски анализи од Скопје во периодот од 19.08.2019 до 31.07.2020 го спроведе проектот „Зголемување на вработливоста и подобрување на економската состојба на жените во општеството“. Овој проект се спроведува во рамките на Регионалната програма за локална демократија во Западен Балкан (ReLOaD), која е финансирана од Европската Унија (ЕУ) а ја спроведува Програмата за развој на Обединетите нации (УНДП). Проектот „Зголемување на вработливоста и подобрување на економската состојба на жените во општеството“ е кофинансиран од Општина Кавадарци.

Во рамки на проектот се спроведоа низа на активности како што се: 1) Мапирање на потребите на невработените жени во Општина Кавадарци и анализа на текстилната индустрија како потенцијал за вработување; 2) Подобрување на вештините и подготовка на невработените жени од општина Кавадарци Кавадарци за вклучување на пазарот на труд преку одржани четири 15 дневни работилници за шиене, плетење и изработка на кошници и 3) Зголемување на потенцијалите за вклучување на пазарот на труд преку консултантска поддршка за подготовка на индивидуални бизнис планови за започнување на сопствен бизнис. Овие активности придонесоа да помогнат на невработените жени посебно на самохраните мајки и жените од руралните средини да стекнат занаетчиски вештини со цел овозможување на полесен пристап до вработување, но пред се за самовработување.

Клучни наоди од истражувањето

- Во Центарот за вработување во Кавадарци, заклучно со 30.04.2019 година биле евидентирани вкупно 1454 лица како активни баратели на работа, додека од нив 1161 лица се на возраст од 20 до 59 години од кои 587 се невработени жени.
- Долгорочното невработување кај жените е последица на недоволен степен на образование или несоодветно образование и искуството.
- Во Кавадарци, најчесто семејствата кои бројат три членови имаат двајца невработени.[1]
- 45% од невработените жени во Кавадарци досега имаат одбиено работа, најчесто поради понудената ниска плата и поради тоа интересот за отворање на сопствен бизнис е се поголем.[2]

Данче Шикова

Од занаетот на баба до желба за продолжување на традицијата

Данче Шикова има 28 години и живее во Кавадарци. Таа е студент на природно математички факултет и веќе 2 години е невработена.

Желбата на Данче да се впушти во водите на плетењето кошници доаѓа од нејзината баба. Гледајќи ја баба си како плете, таа добила желба да научи повеќе за плетењето на кошници за да може да го продолжи занаетот во иднина.

Иако сум се уште студентка, моите амбиции не застануваат тука. Кога слушнав дека во Кавадарци ќе се одржи работилница за плетење на кошници, без многу размислување се јавив да се пријавам. Морам да кажам дека моите очекувања беа надминати. Не само што научив да плетам со коноп ленти туку и со конец. Тоа за мене претставуваше да си ги согледам своите вештини за плетење. Јас бев пријатно изненадена колку добро ми одеше.

По завршување на работилницата, мојот интерес за да плетам стана уште поголем. И покрај тоа што моето образование е во сосема друга насока, јас обожавам да го работам тоа што ме исполнува. Токму ова искуство ми помогна да си го пронајдам својот скриен талент.

Во Кавадарци, рачната изработка на кошници како занает е речиси изумрен, а верувале или не тоа е токму симболот на градот на грозјето.

Од друга страна пак, тоа не е единствената работа која ја научив да ја правам, туку и да плетам чанти кои што се актуелни во последно време а и декоративни крошни. Тоа се речиси три различни стилови на плетење, што мене ме исполнува.

Поради тоа, се решив да се информирам каков е процесот да започнам да изработувам кошници, ташни и крошни и да продавам, а во тој период добив пријатно изненадување. Од ОЖ Визија ме исконтактираа кои се моите идни планови и дали тие планови можеби се поврзани со вештините кои сум ги стекнала на работилницата. Токму тоа и ми беше потребно, да се информирам дали можам да ги применим своите вештини за да почнам да заработувам. Се согласив да бидам една од деветте соучеснички на кои ќе им биде изработен индивидуален бизнис план.

Поради здравствената криза, работите беа одложени.

Јас го добив мојот бизнис план. Бизнис планот е мојата основа за да можам да започнам свој бизнис и да заработувам од занаетот на баба а на тој начин и да ја продолжам традицијата. Данче е млада девојка полна со ентузијазам и желба да учи нови нешта, а уште повеќе упорна за да го продолжи занаетот кој нејзината баба го има започнато.

Лилјана Касапинова

Никогаш не е доцна за преквалификација

Лилјана Касапинова има 28 години и живее во Кавадарци. Таа е невработена повеќе од 5 години а по професија е агроном. Поради неможноста да се вработи според нејзината струка, Лилјана одлучува да се преквалификува во занаетството како можност да започне сопствен бизнис а со тоа и излез од долгорочната невработеност. Полна со ентузијазам за нови предизвици во својата нова професија, раскажува за своите почетоци, но и за идните планови.

Лилјана, водена од мотото “никогаш не е доцна за преквалификација”, својата идеја да се впушти во водите на занаетството ја добила откако подолг период следела што се случува на социјалните мрежи за продажба на женска облека и колку побарувачката за женска облека да се купи онлајн се зголемувала. Желбата да научи да шије и да изработува облека ја добила врз основа на нејзината страст кон рачната изработка со деликатна прецизност. Како љубител на рачната изработка, таа решила да ги посети обуките за шиене и плетење кои ги организирале ОЖ Визија.

Според Лилјана, искуството кое го стекнала на обуките за неа вределе и значеле многу за да почне да размислува да отвори сопствен бизнис.

“На почетокот не ми делуваше интересно колку што очекував бидејќи првично треба да ги научиш основите на шиенењето и плетењето а потоа да ја примениш својата креативност. После 6 дена откако веќе ги стекнав основите, започнав да ја применувам мојата креативност. Иако правев грешки, сепак така учиш како да се усовршиш. Дневно си поставував цели кои се трудев да ги исполнам. Ако денес сум решила дека морам да сошијам ракави, се трудев тоа да го направам се додека не увидев дека е добро сошиено. Морам да признаам дека се чувствував исполнето секогаш кога ќе си ја исполнев дневната цел”

“Главната мотивација ми беше пред се да научам различни стилови на шиене, кроење и плетење а дополнително и да видам на што поточно да се фокусирам во иднина со цел да можам да ги опслужувам заинтересираните потенцијални клиенти”

“Откако завршија обуките, јас почнав сериозно да размислувам како можам да отворам сопствен бизнис и кои се првите чекори кои треба да ги преземам. Идеи за начини и канали на продажба веќе имав бидејќи сум свесна за брзиот развој на дигиталниот свет низ социјалните мрежи и начините за промоција на мојот бизнис и тоа не ме загрижуваше но, тоа е чекор потоа.”

“По завршување на обуките, разговарав и се обравив до организаторите, за начините на кои можам да отворам сопствен бизнис и што е тоа на што треба да се фокусирам за да го развијам мојот бизнис. Свесна за комплексноста и изводливост на новиот бизнис, јас се решив да го преземам првиот чекор и се пријавив за поддршка за изработка на бизнис план токму за мојата бизнис идеја. На прв поглед отворањето на бизнис делува многу лесно, но во суштина е комплексен процес, посебно од финансиски аспект. Финансиските средства претставуваат првична бариера на отворање на сопствен бизнис посебно кога си невработена.”

“Среќна сум што покрај тоа што стекнав вештини за шиене и изработка на облека, сфатив дека ова е можеби мојата идна и долгорочна професија за да бидам сопственичка на лично мој бизнис. Преку консултантските услуги за отворање на бизнис, дознав и за можностите за финансиска поддршка за женско претприемништво од државата, што дополнително ме мотивираше да го започнам процесот на регистрирање на работилница за шиене и рачна изработка на облека и се надевам дека наскоро ќе може да ме сретнете по социјалните мрежи.”

Таа додава дека амбициите, залагањата, и иновациите треба да бидат мотив за еден иден претприемач. Нејзината решителност и упорност за излез од невработеноста ја увиде во преквалификација во занаетството. Токму Лилјана е одличен пример за мотивираност и личен развој во сосема нова професија, со уште повеќе нови идеи во иднина кои ќе и помогнат да стане и препознатлив бренд.

Елизабета Јанева

После 17 годишна невработеност до сопственичка на бизнис

Елизабета Јанева е мајка и сопруга, живее во с. Возарци, Кавадарци. Таа 17 години е невработена. Со професијата козметичарка и фризерка не успева да се пробие на пазарот па затоа се решила да се фокусира кон преориентирање на професијата.

Плетењето за неа претставува сплотување на креативноста и лично исполнување, па затоа се решила да аплицира на 15 дневната работилница за плетење во Кавадарци во рамки на проектот Зголемување на вработливоста и подобрување на економската состојба на жените во општеството, со цел да стекне вештини кои ќе и помогнат да почне да заработува.

“Кога го здогледав повикот, си реков: оваа можност не смее да се пропушти. Токму тоа и ми беше потребно за да можам конечно да работам нешто што ме исполнува. По долгата невработеност, целта за да посетам ваков тип на работилница првично беше да научам нешто ново, но како поминуваа деновите сфатив дека токму тоа ме исполнува и може да ми помогне да почнам конечно да заработувам. Кога се прави нешто со љубов, секогаш произлегува нешто добро од тоа”

“Откако заврши работилницата за плетење и ги стекнав основните вештини, започнав да истражувам како да се усовршам во плетењето. Истражував што е актуелно на интернет и каков вид на плетени производи се барани а дополнително и преку стари весници истражував за традиционалните плетки.”

“Тоа ми помогна и ме мотивира уште повеќе да започнам да плетам во слободно време. Но не само тоа, туку желбата за да отворам сопствен бизнис стана се поголема. Се обратив до ОЖ Визија од Кавадарци за да побарам консултации и насоки за процедурата за регистрирање на сопствен бизнис. И покрај новонастанатата ситуација со пандемијата КОВИД – 19, и се соочив со административни препреки, не се откажав.”

“Регистрацијата на мојот бизнис ФЕШН БЕТ е во процедура и тоа за мене е огромен поттик и знам дека сум чекор напред до отворањето на мојот бизнис.”

“Во меѓувреме, ги унапредувам своите вештини посебно брзината на плетење за да можам навремено да ги испорачувам плетените продукти.”

“Креативноста во плетењето е многу важна компонента. Доколку не си креативен и не ја следиш побарувачката на пазарот, не можеш да очекуваш да имаш задоволни и нови клиенти.”

Нејзината упорност не застанува тука, таа има уште многу идеи и предизвици кои престојат. Спремна е и сака да вложи труд во својот бизнис и со остварување на нејзиниот сон, да заработува од нешто што ја исполнува.

Елизабета е одличен пример за надминување на долгорочната невработеност како жена а дополнително и со заживување на занаетчиството.

Во оваа брошура презентирани се поединечни приказни на само неколку успешни невработени жени од Кавадарци. Сите од нив успешно учествуваа на една од работилниците кои беа достапни за надоградување на занаетчиските вештини од областа на текстилната индустрија. Овие успешни приказни претставуваат мотив и инспирација и на останатите невработени лица, посебно жени и потенцијални претприемачи кои имаат идеја, за остварување на своите бизнис идеи и да започнат свој бизнис. Само-вработувањето е успешно решение за невработеноста за значаен број на луѓе во земјата и нивниот успех, создава дополнителни можности за вработување на други лица кои се невработени, вклучувајќи ги и оние од најранливите групи во општеството. Сите фотографии во оваа брошура беа дадени на користење со љубезна дозвола на занаетчиите.

